

Rahajärven ranta-asemakaavan muutos ja laajennuksen valmistelumateriaalin nähtävilläoloaikana (2.10.-1.11.2024) saapuneet lausunnot (10 kpl) ja mielipiteet (6 kpl)

1. Lapin ELY-keskus	Kaavanlaatijan vastine
Selvitykset ja vaikutusten arviointi Ranta-asemakaavaa laadittaessa on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 54 §:n mukaisten asemakaavan sisältövaatimusten lisäksi MRL 73 §:n mukaisesti katsottava, että suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön, että luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon ja että ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta. MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. <i>Maakuntakaavan ohjausvaikutus ja yleiskaavan sisältövaatimukset</i> MRL 54 §:n mukaisesti asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon. Alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, joten MRL 32 §:n mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa. ELY-keskus toteaa, että kaavaselostusluonnoksessa on maakuntakaavan osalta vanhentunutta tekstiä. Lapin liiton hallitus on määrännyt 26.8.2024 (§ 102) Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaisesti. Kaavaselostuksessa tulee esittää, miten Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 on ollut ohjeena ranta-asemakaavan muutokselle ja laajennukselle. ELY-keskus katsoo, että yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetty on otettu soveltuvin osiin huomioon kaavaluonnosta laadittaessa, kuten MRL 54.4 §:ssä edellytetään.	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Kaavaselostusta päivitetään maakuntakaavan osalta ja kuvataan miten se on ollut ohjeena kaavamutokselle ja -laajennukselle. Merkitään tiedoksi.

Luontoympäristö

ELY-keskus toteaa, että kaava-alue ei sisälly Natura 2000- suojeluverkostoon eikä kaava-alueella ole valtioneuvoston hyväksymiä luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia alueita, luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja luontotyyppejä eikä myöskään tiedossa olevia luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteiden 1 ja 3 koko maassa rauhoitettujen eläin- ja kasvilajien esiintymiä, liitteiden 5 ja 6 esiintymis- tai havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteiden II ja IV eläin- tai kasvilajien havaintopaikkoja. Alueella tai sen läheisyydessä ei ole myöskään tiedossa olevia lintudirektiivin artikkelissa 1 tarkoitettujen, luonnonsuojelulain 73 § nojalla rauhoitettujen suurten petolintujen pesäreviirejä.

ELY-keskus toteaa, että kaava-alueen pohjoisosassa sijaitsee osin kaava-alueeseen sisältyvänä 9.9.2022 perustettu Rahajärven yksityinen suojelualue (YSA). Kyseessä oleva yksityinen suojelualue tulee huomioida kaavamerkinnoissä ja liitteenä olevan rauhoituspäätöksen mukaiset rauhoitusmääräykset tulee ottaa huomioon kaavamääräyksissä.

Jätevesien käsittely

Ranta-asemakaava-alue ei sisälly vesihuoltolaitoksen vesijohdon tai viemärin toiminta-alueeseen. Kaavamääräysten mukaan viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesien käsittelyssä tulee noudattaa jätevesiasetusta ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä.

ELY-keskus toteaa, että Inarin kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaan ranta-alueilla tulee jätevesien käsittelyssä noudattaa pilaantumiselle herkille alueille tarkoitettua ohjeellista puhdistustasoa.

Lisäksi on määrätty, että kiinteistöihin, joihin ei ole ympärivuotista tieyhteyttä, ei saa rakentaa sellaista jätevesijärjestelmää, joka vaatii toimiakseen saostussäiliön, umpisäiliön tai vastaavan säännöllistä tyhjentämistä. ELY-keskus katsoo, että ranta-asemakaavaluonnoksessa ollaan alueelle osoittamassa merkittävää lisärakentamista, josta aiheutuva jätevesikuormitus voi aiheuttaa lisäkuormitusta alueen vesistöön paikallisesti. Tästä johtuen ELY-keskus katsoo, että kaavamääräyksiin tulee harkita vesikäymäläkieltoa ranta-alueille kuormituksen vähentämiseksi.

Kirakkaköngäs

ELY-keskus toteaa, että vireillä olevan Kirakkakönkään vanhan uoman ennallistamishankkeen tavoitteena on palauttaa kalojen vaellusyhteys Ukonjärven ja Rahajärven välille. Nykyisen Rahajärven voimalaitoksen vieressä sijaitsee vanha luonnonuoma, joka kautta vaellusyhteys järvien välille on mahdollista

Merkitään tiedoksi.

Yksityinen suojelualue lisätään kaavamateriaaliin (kartta ja selostus).

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Vesikäymäläkieltoa on harkittu ranta-alueille: ranta-asemakaavaluonnoksessa osoitetaan voimassa olevaan ranta-asemakaavaan nähden neljä uutta rakennuspaikkaa muiden rakennuspaikkojen sijaitessa Rahajärvenkaidan ja Mustavaaran rinnealueilla suhteellisen etäällä Rahajärvestä. Asemakaavamääräyksellä nro 7 on varmistettu ettei rakennuspaikoilta tule kohdistumaan lisäkuormitusta alueen vesistöön paikallisesti.

Merkitään tiedoksi.

toteuttaa. Mikäli Inarin kunta päättää ryhtyä ennallistamishankkeen rakentamisen vesioikeudellisen luvan hakijaksi, niin hanke toteutetaan siten, etteivät Rahajärven vedenpinnan tasot eri vuodenaikoina oleellisesti muutu nykyisestä. Kirakkakönkään ohitusuoman toteutuminen ei näin ollen vaikeuta ranta-asemakaavaluonnoksen mukaista rakentamista, eikä ranta-asemakaavaluonnoksen mukainen rakentaminen estä Kirakkakönkään ohitusuoman rakentamista.

Kaavamerkinnät ja -määräykset

Sen lisäksi, mitä kaavamerkinnöistä ja -määräyksistä on edellä jo todettu, ELY-keskus toteaa kaavaluonnoksen merkinnöistä ja määräyksistä vielä seuraavaa:

Kuten kaavaselostusluonnoksessa on tunnistettu, kaava-alueen koilliskulma rajautuu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (VAM150175; Ukonjärven ja Myössäjärven maisemat). ELY-keskus muistuttaa mahdollisuudesta määrätä maisematyölupa koskemaan maisemallisesti herkimpiä alueita; MRL 128 §:n mukaan maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (toimenpiderajoitus) ranta-asemakaava-alueella, jos ranta-asemakaavassa niin määrätään.

Osa rakennuspaikoista sijoittuu varsin jyrkkäpiirteeseen rinteeseen. Kaavaselostusluonnoksessakin todetaan, että suunnittelualueen hankalimmat rakennuspaikat sijaitsevat Rahajärvenkaidan itä- ja länsirinteillä. Tällaisille alueille tulisi harkita muuta kuin kaavaluonnoksessa pääosin esitettyä yksikerroksista rakentamista, jotta rakentaminen mahdollisuuksien mukaan sopeutuisi mahdollisimman hyvin luonnollisiin maastonmuotoihin, mitä kaavaluonnoksen yleismääräysten perusteella on tavoiteltukin.

Rakentamisen laatua koskevia kaavamääräyksiä ELY-keskus pitää kannatettavina.

Yhteenveto

Lapin ELY-keskus edellyttää, että kaavaehdotusta laadittaessa otetaan huomioon, mitä edellä on lausuttu.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Kaavakarttaan on ehdotusvaiheeseen päivitetty rakennusoikeudellisen kellaritason rakentamismahdollisuus jyrkimmillä rinnealueen osilla.

Merkitään tiedoksi.

2. Lapin liitto	Kaavanlaatijan vastine
18.9.2024 voimaan kuulutetussa Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 pääosa suunnittelualueesta sijaitsee metsätalous- ja poronhoitovaltaisella alueella Inarin metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue (M-1 4561). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Saamelaiden kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Suunnittelualue rajautuu pohjoisosastaan maakuntakaavassa osoitettuun luonnonsuojelualueeseen Rahajärven luonnonsuojelualue (SL 4352). Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita sekä Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjä alueita. Suunnittelualue rajautuu saamelaiskulttuuri, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeään alueeseen Ukonjärven ja Myösjärven maisemat (Sa-maV 5965). Merkinnällä osoitetaan saamelaiskulttuuriin liittyvät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen. Suunnittelualueen halki kulkee voimajohto ja voimajohdon yhteystarve. Suunnittelualue kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen Matkailualue: Inarijärvi (mv 8404). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä. Saamelaiden kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Suunnittelualue kuuluu lisäksi Jäämeren käytävään (LK). Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.

luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikenneyhteyksien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset sekä rajoitukset ympäröivälle maankäytölle. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kiel-tään ja kulttuuriaan.

Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella (sa). Merkinnällä osoitetaan saamelaisten kotiseutualueen raja. Saamelaisten kotiseutualueel-la tarkoitetaan Enontekiön, Inarin, Utsjoen kuntien alueita sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevaa Lapin paliskunnan aluetta. Viranomaisten on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella yhdyskuntasuunnittelua, valtionmaan, suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta, kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän etsintää ja hyödyntämistä sekä valtion maa- ja vesialueilla tapahtuvaa kullanhuuhtontaa taikka muuta vastaavaa saamelais-ten kieleen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana alueiden käyttöön liittyvää asiaa. Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovittava yhteen Saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tar-koitetulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetty velvoitteet täytetään. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukilain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuk-siin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella. Saamelaisten kotiseutualueella metsätalouden tulisi käyt-tää luontaista uudistamista sille soveltuvilla kohteilla ja välttää maanpinnan voimakasta käsittelyä.

Suunnittelualue sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Kaavamääräyksen mukaan alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Valtion maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maano-mistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheut-tamasta vahingosta.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Maakuntakaavassa on lisäksi annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä mm. poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttöisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta, vapaan rantaviivan osuudesta, rannan suuntaisen kulkuyhteyden turvaamisesta, rakennusten sijoittamisesta maisemallisesti aroille paikoille sekä arvokkaiden maisema-alueiden huomioimisesta. Lapin liiton näkemys Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on kuulutettu voimaan 18.9.2024. Kaavaselostukseen on syytä päivittää Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 tilanne. Kaavaselostuksessa on tunnistettu ja tuotu esille Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 merkintöjä. Kohtaan on hyvä lisätä myös valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Sa-maV 5965), johon suunnittelualue rajautuu. Lisäksi olisi hyvä tuoda esille soveltuvien osien koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä. Lapin liiton virasto toteaa Rahajärven ranta-asemakaavan valmisteluaineiston sopeutuvan Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 tavoitteisiin.	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
3. Saamelaismuseo	Kaavanlaatijan vastine
Suunnittelualue sijoittuu Rahajärven kaakkoisosaan, Kaijanvuonon alueelle ja Ukonjärven puolella Kaijanvaarasta Könkäänvaaraan. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa (2024) suunnittelualue on osoitettu metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi merkinnällä M-1 sekä matkailun vetovoima-alueeksi mv 8408. Alueen kautta kulkee myös Jäämeren käytävä LK 8451. Kaava-alueen pohjoisosassa on luonnonsuojelualue SL 4352, Rahajärven luonnonsuojelualue, jota ei ole huomioitu kaavakartassa tai selostuksessa. Suunnittelualueella on voimassa kaksi asemakaavaa: Rahajärven ranta-asemakaava (hyv. 28.3.2012) ja Rahajärven ranta-asemakaavan muutos (hyv. 21.2.2019). Rahajärven ranta-asemakaavan alueen RA-korttelit on kumottu Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksellä 19.2.2014 (päätös 14/0055/1, korttelit 26–31) ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 11.11.2015 (päätös 3226, korttelit 32–51). Suunnittelualue on pääosin metsätalous- ja poronhoitoaluetta (M-1) ja metsätalousaluetta, jolla on virkistyskäyttöä ja erityisiä ympäristöarvoja (MY-1), joiden alueelle on hajanaisesti osoitettu loma-asuntojen korttelialueita. Ranta-asemakaavamuutoksen ja laajennuksen laadinnan tavoitteena on osoittaa uusia rakennuspaikkoja Rahajärvenkaidan länsirinteiltä ja kaava-alueen eteläpuolella sijaitsevan Mustavaaran pohjoisrinteiltä Rahajärven reunoilla. Ranta-asemakaavan laadinnan kohteena on noin 704 hehtaarin alue	Kaava-aineistoon lisätään Rahajärven luonnonsuojelualue (SL 4352). Merkitään tiedoksi.

Rahajärven rannalla. Suunnittelualue sijoittuu noin 10 km päähän Ivalon keskustaajamasta pohjoiseen. Kulttuuriympäristö Kaava-alueella ei ole kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi tunnistettua rakennettua ympäristöä. Suunnittelualueen itäosa sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella <i>Ukonjärven ja Myössäjärven maisemat</i> (YM/2021/70). Rahajärven puolella on 12 tunnettua kiinteää muinaisjäännöstä, jotka on merkitty kaavakarttaan. Osa kohteista on kuitenkin merkitty hie- man väärään paikkaan, minkä voi havaita myös Inarin karttapalvelusta https://inari.karttatiimi.fi/# (karttatasot: Ranta-asemakaavayhdistelmä ja Museovirasto – Muinaisjäännökset, alueet). Saamelaismuseon kanta Suunnittelualueen kiinteät muinaisjäännökset on pääosin inventoitu vuosina 1990–1991. Kolme kohteista on tarkastettu vuonna 2011. Muinaisjäännökset sijaitsevat Rahajärven ranta-alueella ja suurelta osin veden alla. Ukonjärven puolelta Rahajärvenkaitaa kaava-alueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä. Koska muinaisjäännösten edellisestä tarkastuksesta on kulunut jo yli 30 vuotta, alueella tulee tehdä arkeologinen inventointi. Karttaan väärin merkityt muinaisjäännökset tulee merkitä niiden oikeille paikoille. Muinaisjäännöstä Kaidanvuono lounas (muinaisjäännösrekisterin-tunnus 148010383) ei ole merkitty kaavakarttaan alueena, vaikka se koostuu kahdesta erillisestä alueesta. Se tulee merkitä kaavakarttaan alueina. Muinaisjäännösten kaavamääräykseen tulee lisätä lause: <i>Aluetta koskevasta tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydetävä alueellisen vastuumuseon lausunto</i>. Myös puuttuva luonnonsuojelualue tulee merkitä kaavakarttaan suojelumääräyksineen.	Merkitään tiedoksi. Muinaisjäännösten sijainti korjataan ehdotusvaiheeseen oikeaksi. Alueelle laaditaan arkeologinen inventointi, jonka tulokset huomioidaan ehdotusvaiheessa. Muinaisjäännösten sijainti ja laajuus korjataan ehdotusvaiheeseen oikeaksi. Kaavamääräystä täydennetään lausunnossa esitetyllä tavalla ehdotusvaiheeseen.
4. Saamelaiskäräjät Kaavoitettava alue sijaitsee lain saamelaiskäräjistä (974/1995) 4 §:n Mukaisella saamelaisten kotiseutualueella sekä poronhoitolain (848/1990) 2.2 §:n mukaisella erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Perustuslain 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.	Kaavanlaatijan vastine Merkitään tiedoksi.

Rahajärven alue on saamelaisille tärkeä keräily-, metsästys ja kalastusalueita. Saamelaiskäräjät esittää, että materiaaleihin, erityisesti kaavaselostuksen ”<i>Vaikutukset poronhoitoon ja saamelaiskulttuuriin</i>” -lukuun, lisätään maininta siitä, että saamelaiset käyttävät aluetta poronhoidon ohella myös keräillen, metsästäen ja kalastaen. Kaavassa tulee arvioida suunniteltujen uusien rakennuspaikkojen vaikutukset poronhoidon ohella myös keräilylle, metsästykselle ja kalastukselle. Saamelaisten poronhoidon osalta Saamelaiskäräjät pyytää ottamaan huomioon Hammastunturin paliskunnan lausunnon kaavasta. Mikäli kaava päätetään hyväksyä, Saamelaiskäräjät edellyttää, että kaikki alueella harjoitettavat saamelaisten perinteiset elinkeinot sekä perinteinen luonnonkäyttö on mahdollista jatkossakin. Kaavalla ei saa heikentää saamelaisille perustuslaissa turvattua oikeutta oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Saamelaiskäräjät edellyttää myös, että jätevesien käsittely alueella toteutetaan siten, että se ei kuormita Rahajärven vesistöä tai ympäristöä, ja että alueelle tulevat rakennukset pihapiireineen soveltuvat mahdollisimman hyvin ympäröivään maisemaan.	Alueella säilyy nk. jokaisen oikeudet lukuun ottamatta yksityisluonteisiksi muuttuvia asuin- ja loma-asuntokiinteistöjen alueita. Kaavan toteutumisella ei arvioinnin perusteella heikennetä saamelaisten oikeutta oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen. Asemakaavassa kiinnitetään erityistä huomiota jätevesien asianmukaiseen käsittelyyn. Rakennusten soveltuvuus ympäröivään maisemaan on ohjattu kaavamerkinnoin ja -määräyksin.
5. Hammastunturin paliskunta Kaavaselostuksen mukaan <i>kaavoitettavan alueen poronhoidolle tärkeät osa-alueet on selvitetty yhdessä paliskunnan kanssa ja ne on osoitettu kaavakarttaan niin, että kaavalla turvataan poronhoidon jatkuvuus alueella nykyisessä muodossaan.</i>¹ Paliskunta pitää tätä väitettä kyseenalaisena, koska mitään tämän tapaista vuorovaikutusta ei ole kyseiseen kaavahankkeeseen liittyen tapahtunut. Kaavaselostuksessa todetaan, että <i>porotalouteen maankäytöllä on aina vaikutusta. Lähes kaikki poronhoitoalueelle tuleva uusi maankäyttö aiheuttaa haittaa porotaloudelle. Porotaloudella on Inarin kunnassa suuri merkitys, siksi kaavoituksella ei missään tapauksessa haluta ohjata maankäyttöä niin, että porotaloudelle aiheutettaisiin yhtään tarpeetonta haittaa.</i>² Kaavaselostuksessa todetaan edelleen, että <i>ottamalla huomioon saa-</i>	Kaavanlaatijan vastine Kaavan osalta tullaan järjestämään poronhoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut Hammastunturin paliskunnan edustajien kanssa. Merkitään tiedoksi.

¹ Kaavaselostus s. 29

² Kaavaselostus s. 29

melaiskäräjien ja paliskunnan esitykset porotaloudelle tärkeiden alueiden osoittamisesta kaavaan, että Rahajärven ranta-asemakaavoitus ei loukkaa Suomen perustuslain 17 § 3 momentissa saamelaisille alkuperäiskansana turvattua oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kiel-tään ja kulttuuriaan.³

Merkitään tiedoksi.

Viimeistä toteamuksen tarkoitusta jää paliskunnan mielestä hieman hä-märäksi. Kuten yllä jo todettiin, ei paliskunnan kanssa ole kyseisestä kaavahankkeesta vielä neuvoteltu eikä poronhoidolle tärkeitä alueita ole vielä yhdessä katsottu. Alla näytetäänkin toteen, että esitetty kaavaluon-nos päinvastoin juuri loukkaa kyseistä oikeutta.

Kaavan osalta tullaan järjestämään porohoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut Hammas-tunturin paliskunnan edustajien kanssa.

Hammas-tunturin paliskunta

Suunnittelualue sijoittuu Hammas-tunturin paliskunnan alueelle, erityi-sesti poronhoitoon tarkoitettulle alueelle⁴ ja saamelaisten kotiseutualu-eelle⁵. Paliskunta kuuluu Inarin merkkipiiriin. Paliskunta rajoittuu pohjoisessa Muddusjärven, idässä Ivalon, etelässä Lapin, lännessä Sal-livaaran ja luoteessa Muotkatunturin paliskuntiin.

Merkitään tiedoksi.

Hammas-tunturin paliskunta on inarinsaamelainen ja pohjoissaamelai-nen paliskunta, jonka suurin sallittu eloporomäärä on 5500 poroa. Pa-liskunnassa on 81 osakasta, joista pääosa on inarinsaamelaisia sekä pohjoissaamelaisia. Hammas-tunturin paliskunnassa noudatetaan saa-melaista tapaoikeutta, joka koskee esimerkiksi poronhoitokäytäntöjä.

Merkitään tiedoksi.

Saamelainen poronhoito

³ Kaavaselostus s. 29

⁴ Poronhoitolaki 848/1990, 2.2 §

⁵ Laki Saamelaiskäräjistä 974/1995, 4 §

Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien⁶ kulttuurien ja historioiden johdosta. Saamelainen poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja laidunkiertoon. Laidunten yhtenäisyys, rauhallisuus, kytkeytyneisyys sekä eri vuodenaikoina käytettävät riittävät laitumet ovat kestävän saamelaisen poronhoidon keskiössä. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen sekä saamelaisten poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin, joista porojen paimentaminen on yksi saamelaisen poronhoidon kulmakivistä. Laidunkiertojärjestelmän ja aktiivisen paimentamisen tarkoituksena on varmistaa kestävä laidunten käyttö. Saamelaiselle poronhoidolle on hyvin tyypillistä, että paliskuntien sisällä osakkaat muodostavat pienempiä poronhoitoyksiköitä saamelaisten omien lakien ja tapaoikeuden pohjalta, ja riippuen alueesta näitä yksiköitä kutsutaan siidoiksi, kyläryhmiksi tai tokkakunniksi. Siidat/kyläryhmät/tokkakunnat laidunalueineen ovat yksi esi-

Merkitään tiedoksi.

merkki siitä, miten saamelaisten perinteinen siidajärjestelmä ilmenee nykyaikana.

Saamelaista poronhoitoa on vaikea tyhjentävästi määritellä, koska se on niin merkittävä ja läpi leikkaava osa saamelaista luontoon pohjautuvaa kulttuurimuotoa. Poronhoito on saamelaisten oman kielen, kulttuurin ja elämänmuodon ylläpitämisen ja kehittämisen keskeisimpiä osatekijöitä, minkä kautta saamen kieltä, saamelaista aineetonta ja aineellista kulttuuriiperintöä sekä saamelaisten perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisessa poronhoidossa noudatetaan saamelaisen omia lakeja ja tapaoikeutta, jotka koskevat esimerkiksi poronhoitokäytäntöjä, siidojen/kyläryhmien/tokkakuntien laidunalueiden hallinta- ja käyttöoikeutta sekä sukumerkkikäytäntöjä. Saamelainen poronhoito on myös keskeinen osa saamelaista ravintoautonomiata, ruokaturvaa, immateriaalista kulttuuriiperintöä, kulttuurimaisemaa ja kulttuuriympäristöä.

Merkitään tiedoksi.

⁶ Inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kieliryhmät

Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien alueille sijoittuu erilaisia kilpailevia maankäyttömuotoja, joilla on kielteisiä vaikutuksia saamelaisien perinteisten elinkeinojen harjoittamiselle ja joita ovat esimerkiksi koneellinen ja käsin tapahtuva kullanhuuhdonta, metsätalous, matkailu (mm. kalastusmatkailu, massamatkailukohteet, koiravaljakkotoiminta), metsästys ja metsästysturismi, infrastruktuuri (mm. tiet, metsäautotiet, maastoliikennereitit, sähkö-, lämpö- ja vesilinjat), vesivoima, auto- ja rengastaus, puolustusvoimien alueet sekä jokaisenoikeudet. Kilpaileva maankäyttö muodostaa yksinään tai yhdessä muiden maankäyttömuotojen kanssa huomattavia negatiivisia vaikutuksia saamelaiselle poronhoidolle erityisesti laitumien pirstaloitumisen ja kytkeytymättömyyden takia. Erilaisilla ympäristövaikutuksilla on suoria ja monikerroksisia vaikutuksia saamelaisen poronhoidon harjoittamiseen. Keskeisimpiä tulevaisuuden uhkakuvia ovat kaivostoiminta ja tuulivoima.

Merkitään tiedoksi.

Ilmastonmuutos uhkaa pohjoisen ilmastoon ja luontoon pohjautuvaa saamelaisten kulttuurimuotoa, erityisesti saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamista. Saamelaisen poronhoidon kyky sopeutua ja varautua ilmastonmuutokseen on täysin riippuvainen metsä- ja tunturi- luonnon tilasta. Mitä monimuotoisempi ja luonnontilaisempi luonnon tila on, sitä parempi resilienssi saamelaisella poronhoidolla on ilmastonmuutosta vastaan.

Merkitään tiedoksi.

Saamelaisen poronhoidon oikeudellinen pohja⁷

Saamelaiset ovat Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa. Saamelaisien oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on turvattu sekä kansallisessa lainsäädännössä että kansainvälisissä sopimuksissa. Perustuslain

⁷ Saamelaispaliskunnat ry, 2024

(731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja⁸, mukaan lukien poronhoito, sekä näiden elinkeinojen nykyaisiä soveltamismuotoja⁹.

Merkitään tiedoksi.

YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus (KP-sopimus) on keskeisin sitova sopimus, jonka 27 artiklassa saamelaisille turvataan kulttuurin elinvoimaisena säilyminen, mukaan lukien taloudellinen kannattavuus, ja siten huomattavan haitan kieltä eli implisiittinen kulttuurin heikentämiskiello. KP-sopimukselle on Suomessa annettu kansallisen lain asema.¹⁰ Tehtäessä päätöksiä kilpailevan maankäytön hyväksymisestä 27 artikla turvaa alkuperäiskansalle oikeuden tulla tehokkaasti kuulluksi. Lisäksi alkuperäiskansan elinkeinoille ja kulttuurimuodolle haittoja aiheuttavien toimenpiteiden hyväksyttävyyden arvioinnissa ne on otettava huomioon kumulatiivisesti siten, että vähäisten puuttumisten yhteisvaikutus voi muodostua KP-sopimuksen loukkaukseksi.¹¹ YK:n ihmisoikeuskomitea on alkanut myös peräänkuuluttaa alkuperäiskansojen vapaata ja tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta (free, prior and informed consent, FPIC). FPIC turvataan myös YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksessa ja muussa ihmis-oikeusnormistossa.¹²

Merkitään tiedoksi.

Poronhoitolakia (848/1990) sovelletaan poronhoidon harjoittamiseen poronhoitoalueella. Lain 2 § *Poronhoitoalue* säättää poronhoidon heikentämiskiellosta: ”erityisesti poronhoitoon varatulla alueella (johon saamelaisten kotiseutualue kuuluu) valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.” Lain 3

⁸ HE 248/1994 vp ja PeVM 17/1994 vp.

⁹ PeVL 38/2004 vp.

¹⁰ Asetus kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta (8/1976).

¹¹ Scheinin, M. 2024. Kansainväliset alkuperäiskansaoikeudet ja niiden toteutuminen Suomessa. Selvitys saamelaisten totuus- ja sovintokomissiolle.

¹² Heinämäki, L. & Raitio, K. 2019. Tiivistelmä saamelaiskulttuurin heikentämiskiellosta: edellytyksenä tehokkaat neuvottelut ja vaikutusten arviointi.

§ Poronhoidon harjoittamisoikeus säättää ns. vapaasta laidunnusoikeudesta: *"poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallinto-oikeudesta riippumatta."* Poronhoito-oikeus siihen kiinteästi kuuluvine vapaine laidunnusoikeuksineen on ylimuistoinen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus. Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Vapaa laidunnusoikeus tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa luonnosta maan omistuksesta riippumatta. Poronhoito on ollut maanomistusoikeuden rasitteena alusta lähtien, koska poronhoito-oikeus on vanhempi kuin maanomistajalle kuuluva oikeus. Lain 53 § Neuvotteluvollisuus on taas keskeinen säännös paliskuntien osallistamisesta omalla alueellaan tapahtuvaan maankäyttöön: *"suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa."*

Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisien kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisien oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana.

Pohjois-Lapin maakuntakaava

Lapin liiton hallitus on määrännyt 26.8.2024 (102 §) Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaisesti. Kuulutus tästä on julkaistu 18.9.2024.

Kaavan osalta tullaan järjestämään poronhoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut Hammas-tunturin paliskunnan edustajien kanssa, vaikka alueella ei valtion maita olekaan.

Merkitään tiedoksi.

Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 mukaan Hammastunturin paliskunnan, jonne kaava-aluekin sijoittuu, päämaankäyttöluokka on metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue (M-1 4561). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kaava-alue sijoittuu matkailun vetovoima-alueelle, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueelle (mv-8404). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Esitetyn kaavan vaikutukset Hammastunturin paliskunnan poronhoitoon

Hammastunturin paliskunta toteaa, että poronhoito on Hammastunturin paliskunnan alueen päämaankäyttömuoto, joten myös kyseessä olevan kaavan, vaikutusten arvioinnissa tulee aina erikseen tarkastella kunkin (kaava)ratkaisun vaikutuksia saamelaiseen poronhoitoon, porojen laiduntamismahdollisuuksiin eli laidunten tilaan, kytkeytyneisyyteen, riittävyys ja laiduntamisrauhaan sekä poronhoidon rakenteiden ja porojen kuljetusreittien esteettömään ja häiriöttömään käyttöön.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Paliskunta on haitallisten ympäristömuutosten seurauksena jo joutunut alentamaan poromääräänsä huomattavasti alle suurimman sallitun. Elinkeinon kannattavuus on suurella koetuksella hakkuiden ja muun kilpaillevan maankäytön aiheuttaman laidunhävikin sekä sen kompensoimiseksi kasvaneen lisäruokinnan takia. Lisäksi on otettava huomioon ilmastonmuutos ja sen tuomat muutokset sää- ja lumiolosuhteissa. Porojen mahdollisuudet käyttää talven pääravintonaan jäkälää ovat heikentyneet jäkäliköiden ja niitä peittävän lumen jäätyessä talvisten vesisateiden ja lämpöjaksojen yleistyessä.

Merkitään tiedoksi.

Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa, joten MRL:n 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Asemakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). MRL 54 §:n mukaan ”Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. --- Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää. ---”

Merkitään tiedoksi.

Paliskunta huomauttaa, että kaavan laajentuessa suunnitellulla tavalla alueelle muodostuu Inarin kunnan mittakaavassa suurehko taajama, ja alueen rauhallisuus on menetetty.

Kaavan mahdollistama rakentaminen ei täytä Tilastokeskuksen määritelmää taajamasta (taajama on vähintään 200 asukkaan rakennusryhmä, jossa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole 200 metriä suurempi).

Kaavaselostuksessa mainitaan, että ”*ranta-asemakaavalla edistetään maakuntakaavan toteuttamista ja että loma-asuttamisen mahdollistamisella kehitetään osaltaan kunnan matkailupalveluita*”. Kaavaselostuksessa todetaan, että ”*esitetty toiminta ei vaikeuta maakuntakaavan*

toteutumista eikä kaavalla ole vähäistä suurempia vaikutuksia metsäntai poronhoitoon, että kaava mahdollistaa olevan alueen laajentumisen ja että kaavamerkinnoissa huomioidaan erikseen poronhoitoalueeseen liittyviä asioita.” Hammastunturin paliskunta toteaa olevan todennäköistä, että loma-asutuksen eli toisin sanoen matkailun epäsuorat vaikutukset poronhoitoon ulottuvat kaava-alueen ulkopuolelle ja näitä ei ole arvioitu kaavaselostuksessa. Ranta-asemakaavan tavoitteena on lisätä matkailuvirtaa alueelle, jolloin vaikutukset ulottuvat laajemmalle alueelle kuin kaava-alue. Kaavaselostusta tulisi täydentää poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta edellä mainituin perustein. Alueen jatkokehittämisessä matkailun ohjauksen osalta vaikutukset alueen poronhoitoon tulee selvittää tarkemmin.

Mökit ihmistoimintoineen aiheuttavat haittoja poronhoidolle, koska mökkien ja mökkikeskittymien ympärillä on häiriöalue, jota porot karttavat. Useiden tutkimusten mukaan porot välttävät erilaisia kilpailevan maankäytön ja muita ihmistoiminnan muotoja, jotka aiheuttavat melua, hälyä, poikkeavia hajuja tai muita häiriöitä ihmisten, koneiden liikku-
misen sekä erilaisten rakennelmien tai esteiden vuoksi. Tiestöt ohjaavat poroja toisille alueille, kuten pääteille, jolloin porot altistuvat vahingoille. Tiet voivat lisätä muuta liikennettä ja käyttäjiä alueella, mikä häiritsee porojen laidunnusta, laidunkiertoa ja siirtoja.

Kaava-alueen laajentaminen infrastruktuureineen muuttaisi paitsi aluetta käyttävien tokkakuntien, myös koko paliskunnan porojen kevät-, syys- ja talvilaitumien laidunkiertoa ja käytettävyyttä.

Kaava-alue sijoittuu laidunkiertoon ja kokoamistöihin liittyvän keskeisen porojen kuljetusreitin varrelle. Reitti kulkee Ukonjärveltä Rahajärvenkaidan yli Rahajärven Kaijanvuonoon oheisten karttojen (karttakuvat 1 ja 2) mukaisesti. Kyseinen reitti on ainoa eri vaihtoehtoista, joka toimii kaikissa sää- ja lumiolosuhteissa. Kuljetettaessa poroja maastossa Outavaaran erotuspaikalle Inarinjärven rantamaista tai erotuspaikalta

Kaavaselostusta täydennetään poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta.

Merkitään tiedoksi.

Kaava-aluetta ei laajenneta vaan olevaa kaavoitettua aluetta tiivistetään ja uudet rakennuspaikat sijaitsevat pääosin Rahajärvenkaidan jyrkillä, poroille vaikeakulkuisilla rinteenosilla.

rantamaille, reitti kulkee juuri Rahajärven Kaijanvuonon ja Kuosnavuonon väliä järveä pitkin. Korvaavia reittejä ei enää ole olemassa. Vilkkaasti liikennöity nelostie vaaranpaikkoineen ja sitä reunustavine kaiteineen sekä alueen jyrkät vaarat jättävät käytännössä jäljelle kyseisen siirtoreitin ainoana vaihtoehtona.

Paliskunnan koillisosan rantamaat ja saaret muodostavat usean tokkakunnan (keskimäärin kolmen) sekä nämä muodostavien poronhoitajaperheiden porojen keskeisimmän talvilaidunalueen. Korvaavaa aluetta ei näille perheille ole, koska kaikki paliskunnan alueella olevat laidunalueet ovat jo käytössä.

Paliskunnan varma käsitys on, että kaavaluonnoksen esittämä rakentaminen tekisi porojen siirtoreitistä käyttökelvottoman. Tämä puolestaan tarkoittaisi paliskunnan koillisosan (rantamaiden ja saarten) talvilaidunalueen laidunvarojen käytettävyyden vaarantumista, mahdollisesti jopa menetystä. Porojen saaminen alueelta erotuksiin ei onnistuisi ilman elinkeinon kannattavuuden vieviä lisätöitä ja uudelleenjärjestelyjä.

Kyseistä kuljetusreittiä käytetään vähintään kolme kertaa vuodessa suurten poromäärien siirtämiseen. Ensinnäkin poroja tuodaan sen kautta syksyn ja syystalven erotuksiin, jotka tapahtuvat Outavaaran erotuspaikalla. Toisella kertaa poroja kuljetetaan erotuksista paliskunnan koillisosan talvilaidunalueelle. Kolmannella kerralla poroja tuodaan huhtikuussa kuljetusreittiä pitkin kohti vasomis- ja kesälaidunalueita.

Kaavaselostuksesta käy selkeästi ilmi, miten Rahajärvenkaita, mihin pääosa rakentamista sijoittuisi, on maasto-oloiltaan hankalaa maastoa. Selostuksessa todetaan aluetta leimaava kivisyys ja jyrkät rinteet. On

Kaavaa tarkistetaan ehdotusvaiheeseen niin, että osoitetaan toinen, paliskunnan lausunnossa mainittu porojen kuljetusreitti kaavakarttaan.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

ilmiselvää, että lomakiinteistöjen ja niiden tarvitsemien teiden rakentaminen sijoittuisi juuri kaikkein tasaisimpiin ja kivettömimpiin maastonkohtiin. Juuri nämä samat maastonkohdat ovat niitä, mitä porot ja poromiehet käyttävät vaikeakulkuisessa maastossa nykytilanteessa.

Merkitään tiedoksi.

Suurin osa kaavaluonnoksen tiestöstä on poikkisuunnassa porojen siirtosuuntaan nähden. Tienrakentamisessa siirrettävät kivet, ojat sekä aurausvallit muodostaisivat yhdessä rakennusten ja niihin liittyvän ihmistoiminnan kanssa esteen sekä poroille että kelkoilla liikkuville poromiehille.

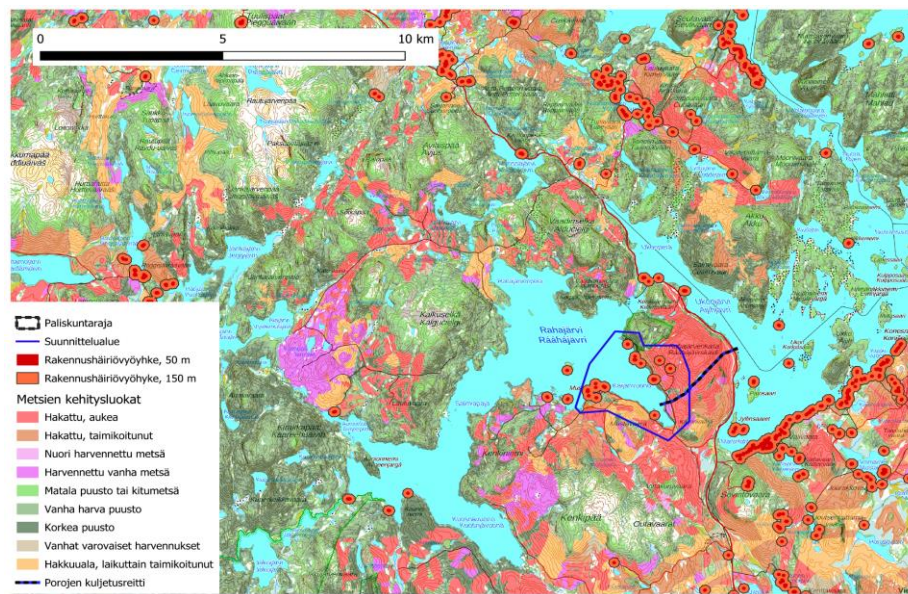
Kaavaan annetaan poroille ja kelkoilla liikkuvien poromiesten esteetöntä liikkuvuutta parantavia ja varmistavia määräyksiä tiestön ja aurausvallien osalta.

Karttakuvista (1 ja 2) näkyy kaavahankkeen mahdollistaman rakentamisen tuoma muutos toteutuessaan. Karttakuvassa 1 näkyy nykyinen tilanne olemassa olevine mökkeineen ja niiden häiriövyöhykkeineen. Karttakuvassa 2 näytetään tilanne silloin, jos kaikki nykyisen kaavan ja uuden kaavahankkeen mahdollistama rakentaminen toteutetaan. Häiriövyöhykkeiden laajuudet ovat tutkimuskirjallisuudessa ja poromiesten haastatteluissa esiin tulleiden suuruuksien mukaisia.

Kaavaluonnosta tarkistetaan ehdotusvaiheeseen niin, että porojen siirtoreitti säilyy.

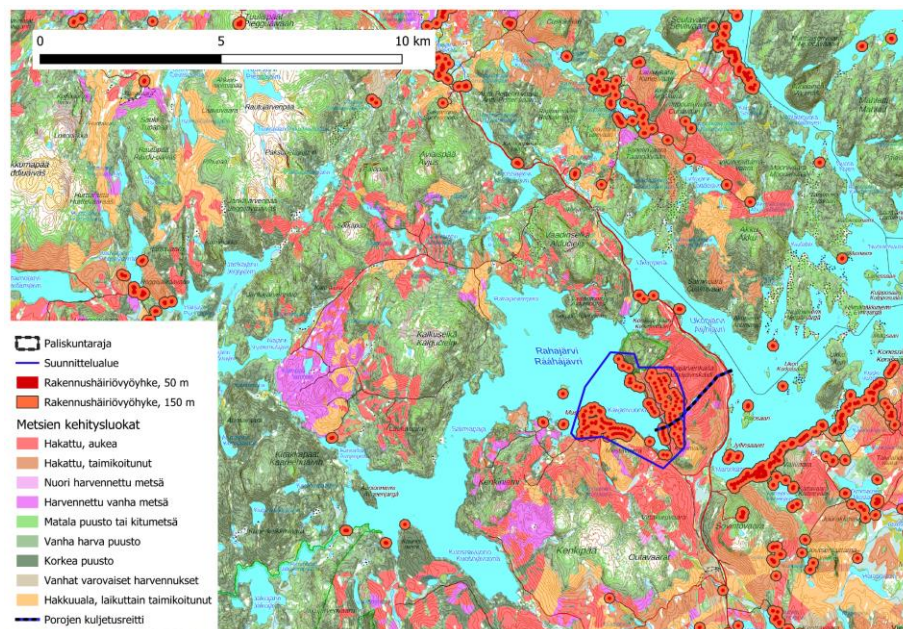
Kartoista näkyy myös selvästi metsätalouden aikaansaama voimakas ympäristönmuutos. Ainoastaan eri vihreillä merkityt luonnontilaiset, hakkaamattomat metsäalueet ovat laidunvaroiltaan ja käytettävyydeltään toimivia laidunalueita. Metsätalouden aikaansaama laidunvarojen ja laitumien käytettävyyden väheneminen on paliskunnan näkemyksen mukaan otettava huomioon arvioitaessa kaavahankkeen vaikutusta paliskunnan ja sen eri tokkakuntien poronhoitoon, sen kanattavuuteen ja säilymiseen elinkeinona ja alkuperäiskansan kulttuurimuotona.

Merkitään tiedoksi.

Karttakuva 1. Metsien rakenne, olemassa olevat rakennukset häiriövyöhykkeineen sekä lausunnossa kuvailtu porojen siirtoreitti. Nykytilanne 2024.

Merkitään tiedoksi.

Karttakuva 2. Metsien rakenne, olemassa olevat rakennukset häiriövyöhykkeineen sekä lausunnossa kuvailtu porojen siirtoreitti. Tilanne silloin, jos kaikki olemassa olevan kaavan ja esitetyn kaavahankkeen mahdollistama rakentaminen on toteutunut.

Aivan erityisesti on pantava merkillle, että kaavaluonnoksessa esitetty rakentaminen sijoittuu samalla alueelle, johon edellinen, hallinto-oikeudessa kumottu poikkeamislupahakemus kohdistui. Hallinto-oikeus toteaa päätöksensä perusteluissa mm., *että paliskunnan toimittaman selvityksen perusteella rakennushanke sijaitsee paliskunnan poronhoidon kannalta tärkeällä alueella ja merkittävän kuljetusreitin varrella. Rakennushankkeen laadusta saatu selvitys ja ranta-asemakaavassa osoitetusta käyttötarkoituksesta poikkeamisesta aiheutuvat vaikutukset huomioon ottaen hanke saattaa huomattavasti vaikuttaa paliskunnan oloihin.* Paliskunta katsoo, että nyt esitetyllä kaavahankkeella olisi kyseistä hanketta vielä suurempia haitallisia vaikutuksia paliskunnan poronhoitoon. Tämä johtuu siitä, että esitetty rakentaminen on määrältään

Kaavaluonnosta tarkistetaan ehdotusvaiheeseen niin, että porojen siirtoreitti säilyy.

Kaavan osalta tullaan järjestämään porohoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut Hammas-tunturin paliskunnan edustajien kanssa.

ja alueelliselta kattavuudeltaan edellistä hanketta mittavampi sekä siitä, että se kohdistuu suoraan porojen siirtoreitille tämän katkaisten. Lopuksi Nojaten yllä esitettyyn paliskunta lausuu, että esitetyllä ranta-asemakaavan muuttamisella ja laajentamisella olisi toteutuessaan esitetyssä muodossa huomattavia haitallisia vaikutuksia paliskunnan saamelaiseen poronhoitoon. Tällä perusteella paliskunta vaatii kyseisen kaavaluonnoksen hylkäämistä. Mikäli kaavoitusta kaava-alueella aiotaan kuitenkin jatkaa, paliskunta vaatii asiassa poronhoitolain 53 §:n mukaista neuvottelua. Porojen vapaa laidunnusoikeus ja esteetön kulku Suunnitellun ranta-asemakaavan mukaisessa rakentamisessa tulee kiinteistöjen rakentajien ottaa huomioon porojen vapaa laidunnusoikeus, porojen esteetön kulku alueella (poronhoitolaki 3 §) ja se, ettei Hammas-tunturin paliskunnalla ole alueella vahinkojen estämis- tai aitaamisvelvollisuutta (poronhoitolaki 31 ja 32 §). Paliskunta ei näin ollen vastaa mahdollisista porojen aiheuttamista vahingoista. Tämä tulee merkitä selkeästi kaavaa koskeviin aineistoihin.	Kaavaluonnosta tarkistetaan ehdotusvaiheeseen niin, että porojen siirtoreitti säilyy. Kaavan osalta tullaan järjestämään poronhoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut Hammas-tunturin paliskunnan edustajien kanssa. Kaavaluonnosta tarkistetaan ehdotusvaiheeseen porojen vapaan laidunnusoikeuden ja esteettömän kulun osalta.
6. Paliskuntain yhdistys Suunnittelualue sijoittuu Hammas-tunturin paliskunnan alueelle, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle ja saamelaisten kotiseutualueelle. Poronhoito on merkittävä elinkeino Inarin kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja muiden tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalveluiden kautta. Poronhoito ylläpitää alueen elinvoimaista, vahvaa saamelaiskulttuuria ja saamen kieltä. Poronhoito on myös merkittävä vetovoimatekijä kunnan vahvalle matkailulle. Inarin paliskunnissa harjoitetaan saamelaista	Kaavanlaatijan vastine

poronhoitoa ja paliskuntien poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavassa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Poronhoito on siis ”rasittanut” maanomistusoikeutta alusta lähtien. Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Poronhoitolaissa luetellaan rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Saamelaidunalueella porojen laiduntamista koskevat rajoitukset ja aitaamisvelvollisuus tiettyjen ehtojen täyttyessä koskevat ainoastaan viljelyksiä ja metsänuudistusalan taimikoita, eivät esimerkiksi asutusta, puutarhoja tai yritystoimintaa (PHL 31 §). Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Neuvottelut on todettu hyväksi keinoksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja kaavoituksessa, vaikka kyse ei olisikaan valtion maista.

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poronhoitoa turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VAT). VAT:ssa edellytetään, että alueiden käytön suunnittelussa huolehditaan saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 (Lapin liiton hallituksen pöytäkirja 26.08.2024, §102) antaa poronhoitoa turvaavia kaavamääräyksiä: ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden suunnittelun osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa ja saamelaidunalueella Saamelaiskäräjien kanssa sekä koltta-alueella myös Kolttien kyläkokouksen kanssa.” Lisäksi annetaan VAT:n mukainen kaavamääräys saamelaiskulttuurille ja -elinkeinoille merkittävien alueiden säilyttämisestä. Kaavassa myös osoitettiin poronhoidolle erityisen tärkeinä kohteina laidunkier-

Merkitään tiedoksi.

Kaavan osalta tullaan järjestämään poronhoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut Hammas-tunturin paliskunnan edustajien kanssa.

Merkitään tiedoksi.

este- ja erotusaitoja. Niiden alueiden suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen. Merkintään liittyvän määräyksen mukaan suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poroaitoja. Maakuntakaavassa suunnittelualue on merkitty metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (M-1). Merkinällä osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa, joten MRL:n 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Suunnittelualueella on voimassa kaksi asemakaavaa. Suunnittelualue on niissä merkitty pääosin metsätalous- ja poronhoitoalueeksi (M-1) ja metsätalousalueeksi, jolla on virkistys-käyttöä ja erityisiä ympäristöarvoja (MY-1), joiden alueelle on hajanaisesti osoitettu loma-asuntojen korttelialueita. Asemakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). MRL 54 §:n mukaan "Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. --- Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää. ---" Hammastunturin paliskunnan osakkailla on alueella voimassa erityinen oikeus, poronhoito-oikeus, jolle ei saa asemakaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Ranta-asemakaavamuutoksen ja -laajennuksen vaikutukset poronhoidolle ovat ennen muuta rakennetun ympäristön ja loma-asutuksen sekä sitä kautta matkailun aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia. On tärkeää, että poronhoidolle keskeisillä laidunalueilla ja muilla toiminta-alueilla turvataan rauhallisuus ja yhtenäisyys sekä niiden poronhoidon toiminnalliset edellytykset. Rakentamisella tai muulla toiminnalla ei saa pirstoa yhtenäisiä porolaidunalueita, katkaista porojen kulkureittejä tai kuljetusreittejä.

Kaavaselvityksessä mainitaan, että kaavassa esitetty toiminta ei vaikeuta maakuntakaavan toteutumista eikä kaavalla ole vähäistä suurempia vaiku-

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

tuksia metsän- tai poronhoitoon. Kaavaselostuksesta ei käy yksityiskoh- taisemmin ilmi minkälaisia vaikutuksia kaavasta olisi alueen poronhoidolle ja miten vaiku-tukset on selvitetty ja arvioitu. Kaavan vaikutukset alueen po- ronhoidolle tulee arvioida yhteistyössä alu-een paliskunnan kanssa. Kaavamerkinnoissa huomioidaan kuitenkin erikseen poronhoitoalueeseen liit- tyviä asioita. Kaavaselos-tuksessa kerrotaan, että kaavoitettavan alueen po- ronhoidolle tärkeät osa-alueet on selvitetty yhdessä paliskunnan kanssa ja ne on osoitettu kaavakarttaan niin, että kaavalla turvataan poronhoidon jatku- vuus alueella nykyisessä muodossaan. Kaavassa voi olla tarpeen antaa kaavamääräys: ”Rakennettaessa poronhoi- toalueelle on huomioitava po-rojen vapaa laidunnusoikeus. Tontteja ei saa ai- data.” Hammastunturin paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä kaavan valmistelussa.	Kaavaselostusta täydennetään vaikutusten osalta alueen poronhoidolle yhteistyössä alueen paliskunnan kanssa. Merkitään tiedoksi. Kaavakarttaan annetaan ko. kaavamääräys. Merkitään tiedoksi.
7. Arktisen Lapin ympäristönsuojelu	Kaavanlaatijan vastine
Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimivalta Arktisen Lapin ym- päristönsuojelulta on pyydetty lausuntoa Rahajärven ranta-asemakaavan luonnoksesta. Kaavaselostuksessa mainitaan Mustavaaran itäpuolella Raha- järven tien varressa sijaitseva maa-ainesten ottopaikka. Kunnan ympäristön- suojeluviranomainen täsmentää kyseisen paikan osalta tiedoksi, että selos- tuksessa kuvatulla maa-ainesten ottoalueella ei ole voimassa olevaa lupaa maa-ainesten ottamiseen. Muilta osin kunnan ympäristönsuojeluviranomai- sella ei ole lausuttavaa asiassa.	Merkitään tiedoksi.
8. Inarin Luonnonystävät ry	Kaavanlaatijan vastine
1.Yleistä Inarin Luonnonystävät ry (myöhemmin yhdistys) kiittää saamastaan lausunto- pyynnöstä sekä lausunnon antamiseen saadusta lisäajasta 8.10. saakka. Yhdistys on huolestuneena seurannut Rahajärven rakentamista, joka on laa- jenemassa alkuperäisestä yli kaksinkertaiseksi. Yhdistys on saanut huolestu- neita viestejä niiltä maan- ja mökkitonttien omistajilta, jotka ovat jo asettuneet Rahajärven Kaijanvuonon rannoille. Yhdistys on samoin huolestunut tavallis- ten inarilaisten mahdollisuuksista harjoittaa mm. kotitarvekalastusta ja muuta luonnossa liikkumista helposti tavoitettavan Rahajärven rannoilla ja selillä. Melkoinen joukko lvalon ja sen lähialueiden asukkaista on tottunut vuosittain käyttämään Kaijanvuonon sataman palveluita ja kokenut Rahajärvellä lähi- luontokokemuksia. Raju rakennusbuumi vaikuttaa myös porotalouteen sekä	Merkitään tiedoksi.

aiheuttaa luontokatoa ennestäänkin kovaa metsätaloutta harjoitetulla alueella.

2.Kaava-alueen rakennuspaikkojen käyttötarkoitus, määrä ja sijainti

Yhdistys on huolissaan myös rakennuspaikkojen todellisesta käyttötarkoituksesta – tällä viittaamme aiemman saman ranta-asemakaavan poikkeusluopan perustuneeseen muutokseen, joka kaatui Hallinto-oikeudessa viime keväänä.

Lomarakennuksiksi merkityt paikat on säilytettävä asianomaisessa tarkoituksessa, **eikä niitä pidä käyttää lyhytvuokraukseen tms. selvään matkailutoimintaan, ja tämä asia tulee merkitä tonttien kaavaselostukseen.**

Edellä mainittuun HaO:n päätökseen liittyen lomarakentamista ei tule poikkeusluvalla muuttaa muuhun käyttötarkoitukseen.

Lomarakennusten määrä on yli kaksinkertainen olemassaolevaan rakennusmäärään, ja uutta rakennusalaa se sallii **yli 10 000 neliötä**. Määrä on valtava, ja räikeän **ylimitoitettu nykyisten loma- ja vakioasukkaiden oikeuksiin nähden**, ja sitä tulee karsia vähintään puoleen, erityisesti **poistamalla korkeimmat tontit**, jotka sijaitsevat liki sata metriä Rahajärven pinnasta. Koska rinteissä on suoritettu ne melko avoimeksi jättäneitä hakkuita, näkyvät mökit ja niistä aiheutuva valosaaste kauas järvelle ja sen vastarannoille, Kenkipäälle, Kalkuselkään ja Kirakkapäille asti.

3.Kaava-alueen luonto- ja maisemaselvitykset puutteellisia eivätkä koske laajennusaluetta

Rahajärven asemakaava-alueen luontoselvitys on tehty jo 15 vuotta sitten, ja tuolle aikakaudelle auttamattoman ylimalkaisesti. Vaikka varsinaisen asemakaava-alueen luontoarvoja on jo pilattu voimakkailla hakkuilla, jotka erottuvat esim laajemmassakin google-earth-tarkastelussa selvästi luonnontilaisista metsistä ja jopa muista alueen hakkuualoista, on luontoselvitys syytä tehdä kokonaan uudelleen. Erityisesti on selvitettävä ison kaava-alueen vaikutukset

Merkitään tiedoksi.

Alueen rakennuspaikat ovat loma-asuntojen korttelialueita.

Kaavaselostusta täydennetään rakennuspaikkojen käyttötarkoituksen osalta.

Hankkeeseen ryhtyvän näkökulmasta kyse on alueen laajuus huomioiden kohtuullisesta mahdollisuudesta osoittaa uusia lomarakentamisen paikkoja: yhteensä rakennuspaikkoja kaavamuu- ja laajennusalueelle on osoitettu 88 kpl, joista uusia 49 kpl. Uudet rakennuspaikat ovat sijoitettu hyvin laajalle alueelle (suunnittelualueen koko n.700 hehtaaria) alueen luonto- ja maisema-arvot huomioiden. Rakennuspaikkoja tarkistetaan ehdotusvaiheeseen mm. porojen siirtoreitti huomioiden.

infrastruktuureineen **lähialueen luontoon**, vaikutusarvio **mahdollisiin peto-lintulintujen pesintöihin** (kotka, merikotka ja sääksi, jotka saalistavat usein kaukanakin pesästä) sekä **kartoitettava alueen linnusto, kasvillisuus ja hyönteiset** edes auttavalla tavalla. Aiempi luontoselvitys näyttää perustuvan yhteen vierailuun alueella, ja sen aikana tehtiin vähäisiin lintuhavaintoihin, eikä se vastaa alkuunkaan modernia luontoselvitystä.

Kaavaselistuksessaan ei luontoselvityksestä ja sen tasosta ole käytännössä mitään mainintaa. Sen puuttuminen on outoa, kun muinaismuistiselvitys on mukana laajasti.

Maisemaselvitys on myös ajastaan jäljessä, eikä se ota huomioon uuden kaavan korkealle rinnealueelle sijoittuvan rakentamisen maisema- ja valohaittoja. **Siinä ei myöskään tarkastella rakentamisen aiheuttamia maisemuutoksia kaukomaisemaan.** Arviossa puututaan vain kaava-alueen sisällä oleviin maisemahaittoihin, jotka eivät kaukomaisemassa edes näy.

Yhdistys katsoo että sekä **luontoselvitys että maisemaselvitys on tehtävä uudelleen**. Vanhat selvitykset ovat puutteellisia ja nykyaikaan verrattuna todella väljästi ja olemattomalla vaivalla laadituista. **Kaavaa ei pidä hyväksyä aiemmilla selvityksillä, sillä ne eivät myöskään kata laajennettua kaavaa.** Myös **muinaismuistiselvitys** koskee ainoastaan ranta-aluetta.

4.Jätevedenpuhdistus ja vaikutukset lisääntyvään liikenteeseen selvittä-mättä

Yhdistys ei havainnut kaavaselistuksessa riittävää selvitystä **miten jätevesien puhdistaminen ja muu siihen liittyvä infrastruktuuri hoidetaan**. Alueen lisääntyvä **liikenne aiheuttaa painetta myös nelostien ja Rahajärventien risteytymässä**, joka on jo nyt todettu nelostien onnettomuusherkimmäksi risteykseksi.

Yhdistys katsoo, että **nämä asiat selvitettävä riittävästi ennen kaavan hyväksymistä.**

5.Eroosion vaikutukset rinnemaiden rakentamiseen

Yhdistys on huolissaan siitä, ettei melko kalteviin rinteisiin tehtävään rakentamiseen ole tehty eroosioarviota ja sen mukaista ohjeistamista rakentamiselle.

Alueen luontoselvitys ja maisemaselvitys eivät ole Lapin ELY-keskuksen (nyk. Lupa- ja valvontavirasto) lausunnon perusteella vanhentuneet. Niitä on myös päivitetty kaavan tavoite huomioiden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa.

Alueelle tehty luontoselvitys on referoitu kursivilla kaavaselistukseen.

Kaavaselistukseen kursivilla referoitu maisemaselvitys on tarkistettu kaavanlaatijan toimesta ja päivitetty sekä täydennetty valokuvilla ja kuvateksteillä mm. kauko-maisemavaikutusten tarkastelun osalta.

Alueen luontoselvitys ja maisemaselvitys eivät ole Lapin ELY-keskuksen keskuksen (nyk. Lupa- ja valvontavirasto) lausunnon perusteella vanhentuneet. Niitä on myös päivitetty kaavan tavoite huomioiden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Alueelle laaditaan arkeologinen inventointi.

Kaavakartassa on annettu määräys (nro 7) jätevesien käsittelyn osalta. Lisäksi vesikäymäläkieltoa tullaan harkitsemaan ranta-alueille. Liikennemäärien lisäys on vähäinen huomioiden uusien rakennuspaikkojen lukumäärä ja alueen vuosia, mahdollisesti jopa vuosikymmeniä kestävä vaiheittainen toteutuminen.

Kaavaselistusta täydennetään ehdotusvaiheeseen kaavan tavoite huomioiden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa.

Kaavamääräyksiin on annettu määräyksiä (5 ja 6), joilla varmistetaan ettei vähäistä suurempaa eroosiovaaraa synny.

Läheisen Kaijanvaaran etelärinnettä hakattiin marraskuussa 1977. Tuolloin syntyneet ajourat näkyvät sulavesieroosion syövyttäminä yhä, 47 vuotta myöhemmin, monen kilometrin päähän rumina raitoina kaukomaisemassa. <u>Yhdistys vaatii rakentamiseen liittyvän eroosioarvion ja siihen liittyvän ohjeistamisen laatimista ennen kaavan hyväksymistä.</u> 6.Vaikutukset porotalouteen riittämättömästi selvitetty Kaijanvuono on ollut tärkeä poronkuljetusreitti Ukonjärvelle ja Vittakurun erotusaidalle. Poroja on kuljetettu myös Rahajärvenkaidan ylitse sekä Rahajärvenkaidan ja Kaijanvaaran välistä tilanteen mukaan. <u>Selvitys Hammastunturin paliskunnan poronkuljetusreiteistä ja rakentamisen vaikutuksista niihin on syytä tehdä tarkasti ennen kuin kaava hyväksytään.</u> 7. Kaavan suhde Valtakunnallisiin alueidenkäytön tavoitteisiin (VAT) Kaavaselostuksessa todetaan VATissa pyrittävän vähähiiliseen yhdyskuntakehittämiseen. Itse kaavaselostuksessa tai kaavassa näitä vaatimuksia ei ole otettu mitenkään huomioon. Hiilitaseesta on nykyään jo riittävästi tietoa tarjolla, jolloin aito pyrkimys ja tavoite voidaan saavuttaa sen asemesta, että asia kuitataan hämärästi.	Merkitään tiedoksi. Kaavamääräyksiin on annettu määräyksiä (5 ja 6), joilla varmistetaan ettei vähäistä suurempaa eroosiovaaraa synny. Kaavaluonnosta tarkistetaan ehdotusvaiheeseen niin, että porojen siirtoreitti säilyy ja kaavaselostusta on täydennetty vaikutusten arvioinnin osalta porotalouteen. Tätä kaavaa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu kaavaselostuksessa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa.
9. Inarin kunnan terveydensuojeluviranomainen Terveydensuojeluviranomaisella ei ole lausuttavaa otsikon mukaiseen kaavaluonnokseen.	Kaavanlaatijan vastine Merkitään tiedoksi.
10. Inarin Lapin Vesi Oy Rahajärven ranta-asemakaavan luonnosmateriaalissa todetaan että vesi-huolto toteutetaan kiinteistökohtaisesti, joten Inarin Lapin Vesi Oy:llä ei ole lausuttavaa kaavaluonnokseen.	Kaavanlaatijan vastine Merkitään tiedoksi.

MIELIPITEET

1. Kaavamuutosalueen kiinteistönomistaja	Kaavanlaatijan vastine
Smaller special permits for the Rahajärvi land use plan began in 2018. Most of these exceptions or special permits have since expired or have been revoked by the administrative court. Some of these changes already involved commercial uses. In particular, the planned construction of 30 igloos and a restaurant already showed that the holiday area was to be converted to commercial use. We are against the change to the development plan. Reasons: 1. The huge expansion will have adverse environmental effects. The proposed plan change will result in approximately 100% additional building plots. The reasons why the Ministry limited the amount of plots in the original plan still apply today. The planned land use change would completely destroy the wilderness character of the area and fords for nature and animals would be abandoned. 2. How can it be that permits for commercial tourism operations have already been issued in this area? With the layout of the plots on the eastern part of Lake Rahajärvi, no holiday home builder looking for peace and wilderness will want to buy a plot. As much as we love our permanent neighbors and do not want to do without them, this has already led to a huge increase in traffic activity in the development area. We fear that the change in the land use plan will turn it into an area for commercial tourism, ultimately a second Saariselkä. 3. We bought our property in this area in 2017 in good faith because of its loose and nature-friendly development and built a holiday home on it. It was precisely because of this loose development that we bought at Lake Rahajärvi and not in Saariselkä. 4. We are guests in your country and we love Finland very much. This also means that we have great trust in Finland's laws, regulations and plans. If this new plan is implemented, we will feel at least deceived and also cheated.	The matter is noted. The reason why the ministry reduced the number of building plots is not due to the number or density of building plots. The area to be zoned is largely forestry land, where, due to forest management measures, there is little original nature left, except for the mountain peaks and coastal areas. The zoning area allows only holiday home building. Commercial use of the building plots is not allowed. The density of the zoning area for holiday home building plots is very small compared to for example Saariselkä. The zoning work will be carried out in accordance with Finnish legislation and in interaction with the relevant authorities and property owners.
2. Kaavamuutosalueen kiinteistönomistaja	Kaavanlaatijan vastine
Omistan 4 rakennuspaikkaa Rahajärvellä. Nyt olen kuullut, että juuri meidän 2 tontin yläpuolelle järven pohjoispuolelle suunnitellaan valtavaa hanketta. Olen järkyttynyt. Luulin, että Lapissa olisi rauhaa ja hiljaisuutta ja että kaikkea ei rakennettaisi yli, kuten täällä Keski-Euroopassa. Halusimme itse asiassa näyttää ystävillemme, kuinka kaunista Suomessa, erityisesti Pohjois-Lapissa,	

on ja kuinka paljon vapautta täällä voi vielä nauttia. Olen myös aina ajatellut, että suomalaiset pitävät suurta huolta luonnosta eivätkä tee massarakentamista.

Haluammeko tulla toiseksi Leviksi, Äkäslompoloksi vai Saariseläksi? Jos olisi sin tiennyt, että tällaisia suunnitelmia on pöydällä, en varmaan olisi ostanut maata. Silloin voisin vain mennä Leville, jossa vapaa-ajanviettomahdollisuudet (ravintolat, laskettelurinteet, hissit, yöelämä) olisivat loistavat. Mutta juuri sitä emme halunneet. Ja juuri tässä Pohjois-Lapin pitäisi olla erilainen kuin muut. Ihmiset haluavat rauhaa ja hiljaisuutta, ja mitä pidempään sitä enemmän. Jos nyt rakennamme kaiken päälle, olemme yhtä kaukana (huonosti) kuin Lapin hiihtokohteet. Haluammeko me sitä oikeasti?

Pyydän teitä hylkäämään tämän hankkeen siinä mielessä, että "olemme erityisiä ja haluamme olla erilaisia kuin muut"!

Vastustin sitä jo silloin, kun haluttiin sallia 2 talon rakentaminen jokaiselle tontille. Tonttien arvo tietysti nousisi, mutta sillä ei ole minulle merkitystä. Olen huolissani luonnosta ja tämän paratiisin herkästä ja harkitusta kehittämisestä! Minusta tämä on itse asiassa vieläkin erikoisempaa, minun on kerrottava tämä vieraana paikallisille! :) Yleensä ulkomaalaiset haluavat aina tuhota luonnon!

Kiitos paljon tuestanne Pohjois-Lapin luontomme hyväksi!

Hankkeeseen ryhtyvän näkökulmasta kyse on alueen laajuus huomioiden kohtuullisesta mahdollisuudesta osoittaa uusia lomarakentamisen paikkoja: yhteensä rakennuspaikkoja kaavamuutos- ja laajennusalueelle on osoitettu 88 kpl, joista uusia 49 kpl. Uudet rakennuspaikat ovat sijoitettu hyvin laajalle alueelle (suunnittelualueen koko n.700 hehtaaria) alueen luonto- ja maisema-arvot huomioiden.

Uusien rakennuspaikkojen määrä ei muuta suunnittelualueen nykyistä luonnetta vähäistä suuremmassa määrin em. ominaisuuksista johtuen.

3. Kaavamuutosalueen kiinteistönomistaja

Rakennuspaikan RA 13-3 (Kaijanvuonontie 177) omistajan kommentit valmisteluvaiheen kuulemiseen.

Poikkeuslupahistoriaa:

2018 alueen tonteille on poikkeusluvalla lisätty rakennusoikeutta 120/250m2.

Luvan perusteissa on seuraava teksti:

"Kaavan muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa korttelialueiden, rakennuspaikkojen eikä rakennusalojenkaan suuruutta, pelkästään muuttaa rakennuspaikkakohtaisena osoitettu rakennusoikeus aikaisempaa suurempana."

Kaavanlaatijan vastine

Merkitään tiedoksi.

15.06 2020 Lar Holding Oy:lle on myönnetty kortteille 8 ja 9 poikkeuslupa, jossa kullekin tontille oli osoitettu yksi majoitusrakennus.

”Tämä myönnetty poikkeuslupa , mikä on vanhentunut, vastasi tonteille asemakaavassa suunniteltua taajamakuva, vaikka käyttötarkoitus olikin kaupallinen majoitustoiminta.”

Tästä poikkeusluvasta ei allekirjoittaneella eikä suurimmalla osalla tonttien omistajia ollut tietoa.

Lisäksi Inarin kunta teki päätöksen 30.05.2022 kortteiden 8 ja 9 kaavamuutoksesta, jossa olisi saanut rakentaa 30 iglua ja ravintolan ko kortteiden alueelle. Tämä päätös kaatui Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa.

Nyt sitten tuli 25.09.2024 Inarin teknisen lautakunnan kuulutus ”Rahajärven ranta-asemakaavan muutos ja laajennus ...Valmisteluvaiheen kuuleminen”

Vastustan jyrkästi kyseessä olevaa ranta-asemakaavan muutosta ja laajennusta.

Perustelut:

1. Johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen ja aiheuttaa haitallisia ympäristövaikutuksia. Voimassa olevassa kaavassa on ko muutosalueella 46 RA-tonttia. Nyt muutosehdotuksessa on 40 RA-tonttia lisää eli + 87%. Kaijanvuonontien puolella 30 tonttia ja Rahajärventien puolella 10 tonttia lisää. Alkuperäinen kaava on tuskin 10 vuotta vanha ja nyt havitellaan tällaisia lisäyksiä. Tämä on käsitykseni mukaan niiden ihmisten harhaan johtamista, jotka ovat hankkineet alueelta loma-asuntotontin kuten allekirjoittanutkin. Alkuperäistä kaavaa päätettäessä ministeriöllä on ollut perusteet rajata alueen tonttien lukumäärää. Kaijanvuonontien puoleisen kaava-alueen kaavamuutos tuhoaisi ko alueen erämaaluonteen täysin. Rahajärvenkaita käytännössä ”tuhoituisi” kaava-alueella. Lisärakentaminen näin suuressa mittakaavassa toisi suurta häiriötä alueelle.

2. Ei tarvitse olla järin suuri visionääri, kun ennustaa, että kaavamuutoksella haetaan mahdollisuutta myöhemmin hakea käyttötarkoituksen muutosta kaupalliseen matkailutoimintaan. Etenkin Rahajärvenkaidan alueen muutoshakemuksen tonttien sijoittelu on sellainen, ettei siitä enää kukaan erämaan rauhaa rakastava halua mökkitonttia itselleen hankkia.

Kaavan vastaisesti on jo nyt alueelle annettu lupia kaupalliseen matkailuyritystoimintaan, mikä on vastoin alkuperäistä kaavaa. Miten tämä on mahdollista.

3. Lomatontin omistajat, kuten minäkin yhden tontin osalta, ovat hyvässä uskossa ostaneet tontin alueen kaavan huomioon ottaen. Kunnan pitäisi päätöksissään tämä huomioda. Mm mökkinaapurini, jonka piti aloittaa mökin rakentaminen ensi keväänä, keskeytti hankkeen valmistelun tämän kaavamuutosasian vuoksi. Mikäli tällainen kaava toteutuu, tunnen ainakin minä tulleeni petetyksi ja harhautetuksi. Ostin tontin vuonna 2017 ja rakennutin/rakensin tontille vapaa-ajan asunnon. Perusteena tontin ostolle oli nimenomaan alueen erämaaluonne ja rauhallisuus ja päätös perustui olemassa olevaan kaavaratkaisuun.

4. Jos kaava toteutuu, on selvää, että alueen kiinteistöjen arvo laskee huomattavasti.

Toivon ja oletan, että tiedonanto kuulutuksesta on lähetetty kaikille kiinteistön omistajille. Minä sen postitse sain, mutta ollessani yhteydessä lähinaapureihini, niin ainakaan yhteydenottohetkellä eivät kaikki olleet ilmoitusta saaneet.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Hankkeeseen ryhtyvän maanomistajan näkökulmasta kyse on alueen laajuus huomioiden kohtuullisesta mahdollisuudesta osoittaa uusia lomarakentamisen paikkoja: yhteensä rakennuspaikkoja kaavamuutos- ja laajennusalueelle on osoitettu 88 kpl, joista uusia 49 kpl. Uudet rakennuspaikat ovat sijoitettu hyvin laajalle alueelle (suunnittelualueen koko n.700 hehtaaria) alueen luonto- ja maisema-arvot huomioiden. Uusien rakennuspaikkojen määrä ei muuta suunnittelualueen nykyistä luonnetta vähäistä suuremmassa määrin em. ominaisuuksista johtuen. Toteutumisen vaikutukset on arvioitu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla kaavaselostuksessa.

Alueen rakennuspaikat ovat loma-asuntojen korttelialueita.

Yhteensä rakennuspaikkoja kaavamuutos- ja laajennusalueelle on osoitettu 88 kpl, joista uusia 49 kpl. Uudet rakennuspaikat ovat sijoitettu hyvin laajalle alueelle (suunnittelualueen koko n.700 hehtaaria) alueen luonto- ja maisema-arvot huomioiden. Uusien rakennuspaikkojen määrä ei muuta suunnittelualueen nykyistä luonnetta vähäistä suuremmassa määrin em. ominaisuuksista johtuen.

Kaavan toteutumisella on yleensä kiinteistöjen arvoa korottavia vaikutuksia etenkin vapaa-ajan asumiseen tarkoitetuilla alueilla.

Kuulutuksessa on ilmoitettu, että valmisteluvaiheen aineistoon voi tutustua kunnan internetsivuilla kuulutuksessa mainitussa osoitteessa. Tällaista sivustoa ei kuitenkaan osoitteesta löytynyt. Tarkistin asian viimeksi 20.10.2024.	Inarin kunnan vireillä olevat kaavahankkeet ovat osoitteessa: https://www.inari.fi/fi/palvelut/tekniset-palvelut/kaavoitus/vireilla-olevat-kaavat.html
4. Kaavamuutosalueen kiinteistönomistaja	Kaavanlaatijan vastine
Omistan tontin 148-403-88-6 Rahajärven rannasta. Haluan jättää mielipiteeni koskien Rahajärven ranta-asemakaavan muutosta ja laajennusta, jossa suunnitellaan jopa 40 uuden rakennustontin tuomista alueelle. Vastustan hanketta seuraavin perusteluin: - Alueen erämaisuuden ja luonnontilaisuuden säilyttäminen - Rahajärven alue on yksi harvoista vielä rakentamattomista, erämaisista alueista, ja sen nykytilaa tulisi vaalia rakentamattomana. Alueen luontoarvot, rauhallisuus ja koskematon ympäristö ovat merkittäviä niin paikallisesti kuin kansallisesti. Alueen rakentaminen ei ole kestävä kehityksen mukaista, ja sen luonnontilaisuuden säilyttäminen palvelee pitkäaikaisia ympäristötavoitteita ja edistää luonnon monimuotoisuutta. - Luontoarvot ja ekosysteemin tasapaino - Alueen luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemin tasapaino kärsisivät, mikäli rakentaminen laajenee Rahajärvelle. Rakentaminen vaikuttaa negatiivisesti alueen eläimistöön ja kasvilajeihin, erityisesti niihin lajeihin, jotka ovat riippuvaisia rakentamattomasta ympäristöstä. Tämä muutos vähentäisi arvokasta luontoaluetta ja uhkaisi luonnollista elinympäristöä. - Vaikutukset porotalouteen - Suunniteltu rakentaminen tulisi merkittävästi heikentämään porotalouden harjoittamista alueella. Rakennustonttien määrä ja niiden sijoittelu kaventavat porojen kulku- ja laidunalueita, mikä rajoittaa porojen vapaata liikkuamista. Porotalous on alueen perinteinen elinkeino, ja sen jatkuvuus riippuu alueen säilymisestä vapaana ja avoimena. Toivon, että Rahajärven ranta-asemakaavan muutosta harkitaan tarkkaan, ja että päätöksenteossa kunnioitetaan alueen alkuperäistä arvoa erämaana, joka tarjoaa luonnonrauhaa, monimuotoisuutta ja perinteisten elinkeinojen harjoittamisen mahdollisuuksia. Rakentamisen laajentaminen alueelle ei vastaa kestävä maankäytön tavoitteita eikä paikallisten asukkaiden ja ympäristön kannalta arvokasta luontoa ja kulttuuriperintöä. Vastustan kaavamuutosta.	Hankkeeseen ryhtyvän maanomistajan näkökulmasta kyse on alueen laajuus huomioiden kohtuullisesta mahdollisuudesta osoittaa uusia lomarakentamisen paikkoja: yhteensä rakennuspaikkoja kaavamuutos- ja laajennusalueelle on osoitettu 88 kpl, joista uusia 49 kpl. Uudet rakennuspaikat ovat sijoitettu hyvin laajalle alueelle (suunnittelualueen koko n.700 hehtaaria) alueen luonto- ja maisema-arvot huomioiden. Uusien rakennuspaikkojen määrä ei muuta suunnittelualueen nykyistä luonnetta vähäistä suuremmassa määrin em. ominaisuuksista johtuen. Toteutumisen vaikutukset on arvioitu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla kaavaselostuksessa ja niiden riittävyys on arvioitu asiantuntijaviranomaisten (tässä tapauksessa Lapin ELY-keskus) toimesta. Kaavaselostusta täydennetään vaikutusten osalta alueen poronhoidolle yhteistyössä alueen paliskunnan kanssa. Merkitään tiedoksi.

5. Kaavamuutosalueen kiinteistönomistaja	Kaavanlaatijan vastine
I have been informed, that I can make objection to the building project which we got by mail (Posti). There is planned to sell over 40 new plots on the nature place Rahajärvi. When I did buy this plots in 2016, the planning looked like this: Attachment Planing Rahajärvi 2013. Under these clear guidelines and conditions, I decided to buy 3 plots of land. This in 2016! When I bought the 3 plots, as the first on Rahajärvi, these were the clear prerequisites for the planned building sites. My aim was to create an oasis of peace in the countryside by Lake Rahajärvi and to enable tourists to experience and enjoy peace, tranquility and pure nature in this unique environment. This large-scale development plan will create a new Saariselkä, or Levi. And I don't want that! An overpopulated oasis of peace is not what I want for my guests. I don't want to leave the house and then be surrounded by hundreds of tourists. That's exactly what I don't want. And the land was bought for me with clear instructions on how future building projects are to be realized. This plan was shown to me and also presented to me by Inarin Yhtes metsä. These were the clear and unambiguous conditions and circumstances. Otherwise, I would certainly not have bought the plots at Rahajärvi and invested over EUR 1.5 million in the meantime in Ivalo and the surrounding. My intention was always to create an oasis for tourists and not a Wild West place. In addition, I submitted a planning application to the local building authority in 22/23 for the construction of two small cottages on one of my plots. And this planning application was rejected and cost me EUR 30,000.00 more. If 40 new building plots were now simply approved, I would clearly feel that I had been taken for a ride and the equality parameters would clearly be violated. And this equality parameters are high in Finland. If this major construction project were to be approved, I would consider taking legal action, as I was clearly deceived in 2016 and was sold false and misleading facts. Furthermore, my land and properties would lose value and the attractiveness for our holiday guests would also be lost, which would also lead to a considerable drop in turnover and a clear decline in business for my small company. I therefore ask the municipality to object to this planning application and clearly reject it. I will definitely lodge an objection.	From the perspective of the landowner undertaking the project, it is a matter of a reasonable opportunity to allocate new holiday building plots, taking into account the size of the area: a total of 88 building plots have been allocated to the plan amendment and expansion area, of which 49 are new. The new building plots are located in a very large area (the size of the planning area is approximately 700 hectares), taking into account the nature and landscape values of the area. The number of new building plots will not change the current nature of the planning area to a greater extent than a minor extent due to the above-mentioned characteristics. The impacts of the implementation have been assessed in the plan report as required by the Land Use Act, and their adequacy has been assessed by expert authorities (in this case, the Lapland ELY Centre). The zoning work will be carried out in accordance with Finnish legislation and in interaction with the relevant authorities and property owners. The comparison for equality parameters doesn't apply in this case: it's one thing to create new plots on a 700-hectare land area and another to build more than one building on a single plot. The implementation of the plan generally has effects that increase the value of properties, especially in areas intended for leisure living.

6. Kaavamuutosalueen kiinteistönomistaja

Haluan tuoda esiin huoleni Rahajärven kaavamuutoksen vaikutuksista alueen ominaisluonteeseen ja käyttötarkoitukseen. Rahajärven alueen säilyminen luonnonläheisenä on tärkeää niin paikallisille asukkaille, vierailijoille kuin po-roillekin, mutta nyt ehdotettu kaavamuutos muuttaisi alueen ominaisluonteen täysin.

Ranta-asemakaavan muutos olisi merkittävä erityisesti Kaijanvuonontien vie-reisessä Rahajärvenkaidan rinteessä, jossa nyt on 7 tonttia ja uudessa kaa-vassa tontteja tulisi 30 lisää.

Hämmennystä herättävät myös Rahajärven pohjukkaan kaavaillut kaksi tonttia Rahajärventien ja Kaijanvuonontien risteyksen alueella. Alueelle on aikaisem-min asetettu leiriytymiskielto, koska sen rauha ja luontoarvot on katsottu säi-lyttämisen arvoisiksi. Kyseinen ranta on ymmärtääkseni toiminut pitkään pai-kallisten uimapaikkana ja leiriytymiskielto on mahdollistanut sen, että alueesta nauttiminen on ollut kaikille mahdollista.

Kaikki seikat huomioiden on selvää, ettei tällainen lisäys rakentamisen mää-rään ole päätös, joka tehtäisiin luonnon tai alueella jo asioivien ihmisten hyvin-vointi edellä. Rahajärvelle on hakeuduttu sen luontoarvojen takia, mökkiky-lissä voivat halukkaat majoittua muuallakin.

Jos kaava hyväksytään, ei kynnys ole enää korkea alueen käyttötarkoituksen muutokselle eli ammattimaisen vuokraus- tai matkailutoiminnan aloittamiselle, jotka olisivat alueen ominaispiirteiden ja Rahajärven veden kirkkauden säily-miselle kohtalokkaita.

Toivon, että kaavoituksella pyrittäisiin tuotantotavoitteiden maksimoinnin si-jaan kunnioittamaan Rahajärven alueen poikkeuksellista luontoa ja rauhaa, sekä alueeseen jo kiintyneiden ja sitä vaalivien ihmisten oikeuksia.

Kaavanlaatijan vastine

Hankkeeseen ryhtyvän maanomistajan näkökulmasta kyse on alueen laajuus huomi-oiden kohtuullisesta mahdollisuudesta osoittaa uusia lomarakentamisen paikkoja: yh-teensä rakennuspaikkoja kaavamuutos- ja laajennusalueelle on osoitettu 88 kpl, joista uusia 49 kpl. Uudet rakennuspaikat ovat sijoitettu hyvin laajalle alueelle (suunnittelu-alueen koko n.700 hehtaaria) alueen luonto- ja maisema-arvot huomioiden. Uusien rakennuspaikkojen määrä ei muuta suunnittelualueen nykyistä luonnetta vä-häistä suuremmassa määrin em. ominaisuuksista johtuen.

Alueen maanomistaja on halunnut osoittaa alueen vapaa-ajan rakentamiseen.

Alueen rakennuspaikat ovat loma-asuntojen korttelialueita.

Toteutumisen vaikutukset on arvioitu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla kaava-selostuksessa ja niiden riittävyys on arvioitu asiantuntijaviranomaisten (tässä tapauk-sessa Lapin ELY-keskus) toimesta.

Rovaniemellä 11.3.2026

Jarmo Lokio
 arkkitehti YKS 122